

Fylkesmannen i Buskerud

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

FLESB		FLESB	
ARK. SAKSV	07/644	JP NR.	5
SAKSANSV	NVE	SAKSBEH	TPR
1 2 SEPT 2007		Vurdert	
ARK. KODE. P	143	ARK. KODE. S	07.09.2007
UNNTATT OFF		Arkiv nr.	
	KASSASJON		421.3

Statens vegvesen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Eli Kristin Nordstien 32 26 66 80

Vår referanse
2007/7459
Deres referanse

Flesberg kommune

3623 LAMPELAND

Flesberg kommune - Kommuneplan for Flesberg 2008 -2025 – planprogram - høringsuttalelse

Vi viser til kommunens oversendelse av 18.07.07, mottatt her 24.07.07.

Fylkesmannens avdelinger, NVE og Statens vegvesen har merknader og innspill til planprogrammet.

Sammendrag/oppsummering fra etatene

Fylkesmannen

- Fylkesmannen savner samfunnssikkerhet som tema i visjoner og mål i forhold til kommuneplanens tekstdel. Vi vil blant annet påpeke at eventuelle nye konsekvenser i forhold til klimaendringer er viktig så vel i forhold til miljøhensyn og bærekraftig perspektiv som i forhold til samfunnssikkerhet.
- Fylkesmannen forutsetter at det gjøres en grov vurdering av fareområder og naturbasert sårbarhet. I den overordnede planen kan det som nevnt være hensiktsmessig med en grovmasket analyse. Det bør imidlertid stilles som krav at det også på reguleringsplannivå er gjort en tilstrekkelig grundig analyse for å vurdere om planlagte områder er tilstrekkelig vurdert, og eventuelt hvilke tiltak som kreves gjennomført for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet. Dette bør inn som retningslinje i planbestemmelsene.
- Planprogrammet tar for seg mange viktige forutsetninger for trygge og helsefremmende lokalsamfunn. Fylkesmannen savner likevel en mer konkret beskrivelse av hvordan helsemessige hensyn kan sees i tydeligere sammenheng med planprogrammets mål og strategier for god samfunnsutvikling og fremtidig arealbruk i Flesberg. Fylkesmannen har kommet med noen innspill til hvordan helsehensyn kan vektlegges i den videre utarbeidelsen av kommuneplanen.
- Fylkesmannen legger til grunn at kulturlandskap inngår som del av kulturvernet. Konsekvensene av forslag til ny kommuneplan for disse interessene skal utredes. Fylkesmannen ber i den sammenheng om at antall dekar som foreslås til andre formål framgår av konsekvensutredningen. Dette er særlig viktig ved forslag om omdisponering av dyrka og dyrkbar mark til andre formål.
- Fylkesmannen ser det som positivt at utkastet til planprogram tar opp en rekke viktige miljøforhold. Det er spesielt positivt at bærekraftig utvikling og klima er sentrale tema.
- Vi ber om at følgende tema omtales i planprogrammet og inngår i planarbeidet:

- Støy: Kartlegge støysoner og utarbeide bestemmelser til arealdelen.
- Universell utforming: Utarbeide mål og bestemmelser til arealdelen.
- Barn og unge: Gjennomgå bestemmelsene om lekeareal med sikte på ivaretagelse av ulike typer lekeplasser og andre områder for lek.
- Vassdrag: Gjennomgå bestemmelsene med sikte på økt differensiering.
- Landskap: Utarbeide mål og føringer til arealdelen.
- Grøntstruktur: Eventuelle behov for kartlegging og verdivurdering som grunnlag for videre tettstedsutvikling.
- Vi anbefaler at planprogrammet trekker opp noen flere føringer og kriterier for ønsket arealutvikling, spesielt med hensyn til fritidsbebyggelse.
- Støyforhold og barn og unges interesser må med på listen over tema som er aktuelle for konsekvensutredning. Det bør også fokuseres spesielt på samordnet areal- og transportplanlegging, grøntstruktur og vann- og vassdragsnære arealer.
- Konsekvensutredningen må redegjøre for hvilke alternativer som er vurdert og hvordan planforslaget ivaretar nasjonale eller regionale retningslinjer og miljømål.
- Vi anbefaler at det som en del av planprosessen legges inn et møte og befaring med regionale myndigheter før det endelige høringsutkastet ferdigstilles.

NVE

- NVE har utarbeidet nye retningslinjer for planlegging og utbygging i fareområder langs vassdrag (1/2007). Anbefalt sikkerhetsnivå for flomutsatt bebyggelse er skjerpet. NVE anbefaler nå en sikkerhet i forhold til en 200 årsflom også for enkelthus. Retningslinjene omhandler utredning av erosjons- og skredfare langs vassdrag, i tillegg til utredning av flomfare.
- Det må gjøres en vurdering av potensiell flomfare for alle byggeområder i nærheten av elver og bekker. Disse områdene bør markeres på plankartet og det må knyttes bestemmelser til disse områdene. Videre må det for alle byggeområder i nærheten av elver og bekker gjøres en vurdering av potensiell skredfare. Hvis kommunen kommer frem til at det ikke foreligger fare for flom eller annet vassdragsrelatert fare, må det angis i tekstdelen at slike farer er vurdert.
- Kommunen må påse at etablering av nye byggeområder ikke medfører økt fare for flom eller skred i andre områder.
- Energi bør være et tema i arealplanleggingen. Kommunen bør få kartlagt alternative energiløsninger som over tid kan bidra til å redusere energiforbruket og energikostnadene.

Statens vegvesen

- Vi viser til RPR for Samordnet areal- og transportplanlegging, og ber om at det blir tatt hensyn til disse i videre planlegging. Dette er spesielt viktig i forbindelse med etablering av nye bolig- og hytteområder, i forbindelse med spredt bebyggelse i LNF-områder, økt trafikk på veger som ikke er egnet for dette, sikre skoleveger og områder for gående og syklende.

Vi håper våre innspill kan danne grunnlag for en videre dialog om planforslaget.

Beredskap- justis og kommunalavdelingen har følgende merknader:

Om samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen forventer at kommunen vurderer risiko- og sårbarhetsfaktorer i forbindelse med rullering av kommuneplanen. Hvis kommunen velger å se bort fra denne oppfordringen ved arealplanleggingen, og lar være å utrede områdets eventuelle risiko og sårbarhet, er det grunnlag for innsigelse.

Retten til å reise innsigelse mot arealdelen av en kommuneplan, reguleringsplan eller bebyggelsesplan er hjemlet i plan- og bygningsloven (PBL) av 14. juni 1985. jfr Rundskriv om fylkesmennes praktisering av innsigelsesinstituttet på beredskapsområdet (Rundskriv GS-1/01).

I det framlagte planprogrammet med vedlegg savner Fylkesmannen samfunnssikkerhet som tema i visjoner og mål i forhold til kommuneplanens tekstdel. Vi vil blant annet påpeke at eventuelle nye konsekvenser i forhold til klimaendringer er viktig så vel i forhold til miljøhensyn og bærekraftig perspektiv som i forhold til samfunnssikkerhet. Videre bør forventninger om trygge lokalsamfunn og i denne forbindelse et eventuelt ønske om ikke å bygge inn mer sårbarhet, vurderes tatt inn i tekstdelen. Jfr programmets pkt 2 og 3.

Hva gjelder kommuneplanens arealdel listes det opp en rekke aktuelle temaer. Det er positivt at fare for flom, erosjon og ras er tatt opp som tema i 4.4 pkt.11. Fylkesmannen mener imidlertid at en i arealplanleggingen generelt vurderer så vel naturbasert sårbarhet som virksomhetsbasert sårbarhet, og at dette gjøres i form av en risiko- og sårbarhetsvurdering.

Det forventes at samfunnssikkerhet skal utredes ved vurdering av arealbruksendringer og foretting. Farerutredninger bør inngå tidlig i planleggingen, ellers vil en kunne begrense mulighetene for gjennomføring av planen og strategier i planen vil kunne svekkes. I kommuneplanen må det foreligge en grov kartlegging av risiko for å unngå ny etablering eller foretting i fareutsatte områder, eventuelt også unngå å øke sikringsbehovet.

Eksempler på områder som kan medføre risiko og sårbarhet er:

- Samferdsel/infrastruktur: Transport av farlig gods, Farlig vei
- Helseisiko: Forurensning av drikkevann. Eksplosjonsfare
- Naturkatastrofer: Flom, sterk vind, snøskred, stein-, leir- og jordras
- Krigssårbarhet: Arealet ligger nært område/objekter som er potensielt militært mål
- Bebyggelse: Lokalisering av skole, barnehage og boligfelt osv. i eller nær farlige veier, farlig industri o.l

Fylkesmannen forutsetter at det gjøres en grov vurdering av fareområder og naturbasert sårbarhet i kommuneplanen. Dette gjøres ved risiko- og sårbarhetsanalyser. For hytteområder bør forholdet til skred vurderes spesielt. I den overordnede planen kan det som nevnt være hensiktsmessig med en grovmasket analyse. Det bør imidlertid stilles som krav at det også på reguleringsplannivå er gjort en tilstrekkelig grundig analyse for å vurdere om planlagte områder er tilstrekkelig vurdert, og eventuelt hvilke tiltak som kreves gjennomført for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet. Dette bør inn som retningslinje i planbestemmelsene.

Helseavdelingen har følgende merknader:

Fylkesmannen skal påse at helseperspektivet ivaretaes i kommuneplaner – samfunnsdel og arealdel, og at folkehelseiltak primært forankres i disse.

Folkehelse

En rekke forhold påvirker befolkningens helse. Det kan være sosiale og økonomiske faktorer, miljørelaterte faktorer og levevaner. Folkehelseiltak omfatter forhold som direkte eller indirekte kan bidra til bedring av befolkningens eller befolkningsgruppers helsetilstand, samt forhold som kan redusere risikoen for sykkelighet og skader.

De overordnede målene for folkehelsearbeidet er flere leveår med god helse og reduserte helseforskjeller. Sosial- og helsedirektoratet foreslår at målene søkes oppnådd gjennom tiltak som gir tryggere og mer helsefremmende miljøer, sunnere levevaner i befolkningen samt en mer folkehelseorientert sosial- og helsetjeneste.

Ivaretagelse av folkehelsearbeid gjennom kommunal planlegging

Kommunens ansvar i folkehelsearbeidet er nedfelt i kommunehelsetjenestelovens formålparagraf 1-2 og sentrale arbeidsoppgaver er definert i lovens § 1-4 om planlegging, informasjon og samordning. Som et supplement til nevnte lover kan også nevnes forskrift om miljørettet helsevern av 25.04. 2003 og Veileder i miljørettet helsevern, IS-1104.

De nasjonale mål og hovedprioriteringer for folkehelseområdet følger av St. meld. nr.16 (2002 – 2003) "Resept for et sunnere Norge". Meldingen gir klare føringer for at arbeidet skal utvikles innenfor arenaen av plan- og bygningsloven, der bl.a. kommuneplanen er et verktøy for tverrsektorielt samarbeid og for samordning av innsats.

Flesberg kommunes planprogram del 2 tar for seg mange viktige forutsetninger for et trygt og velfungerende lokalsamfunn, også i et folkehelseperspektiv.

Da et plan- og utredningsprogram forutsetter å gi et best mulig grunnlag for gode beslutninger for så vel befolkning som omgivelser, savner Fylkesmannen en mer konkret beskrivelse av hvordan helsemessige hensyn kan sees i tydeligere sammenheng med planprogrammets mål og strategier for god samfunnsutvikling og fremtidig arealbruk i Flesberg.

Fylkesmannen ønsker med dette å komme med noen innspill til hvordan helsehensyn kan vektlegges i utarbeidelsen av kommuneplanen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Å ta i bruk samfunnsplanlegging som virkemiddel i folkehelsearbeidet, er et nasjonalt mål.

I samfunnsdelen skal de langsiktige utfordringer, visjoner og mål for kommunen behandles. Betydningen og nødvendigheten av folkehelse som tema bør omtales og synliggjøres i samfunnsdelen, men graden av presisjonsnivå og omfanget må kommunen selv bestemme. Dersom Flesberg kommune ivaretar viktige helsefremmende faktorer som tilgjengelighet for alle, gode rammebetingelser for fysisk utfoldelse og sunt kosthold, trygghet og trivsel på en systematisk måte i sine planprosesser, vil det legge til rette for en gunstig utvikling av lokalsamfunnet – for ulike grupper, og for den enkelte innbygger.

Kommuneplanens samfunnsdel kan utvikles til å bli et sentralt virkemiddel for samordning av prioriteringer og tiltak, samt forankring av folkehelsearbeidet.

Basert på ovennevnte, blir samfunnsdelen en viktig arena for beskrivelse av status og utfordringer på helse, miljø, demografi, trivsel og oppvekstvilkår i kommunens ulike deler, samt for beskrivelse av forventede tilstander.

For å utnytte den tverrsektorielle planarenaen i folkehelsearbeidet, er det viktig at helsetjenesten utvikler sin rolle som helsefaglig bidragsyter i kommunenes plan- og beslutningsprosesser, og at kommunelegen blir involvert i den overordnede planlegging, samt ved konkretisering og utforming av tiltak.

Kommunelegen, helsesøstertjenesten, politi og evt. frivillige organisasjoner besitter viktig, lokal folkehelserelevant kompetanse, og Fylkesmannen oppfordrer Flesberg kommune til å finne en god og konstruktiv måte å trekke disse ressurspersonene inn i planarbeidet på. Det nettbaserte verktøyet Kommunehelseprofiler, levekårsindeksen, SSB og KOSTRA vil også gi nyttig informasjon i forhold til videre arbeid med prioritering av kommunale folkehelseoppgaver. Informasjon om kommunehelseprofiler og kostratall finnes på følgende nettsider: <http://www.shdir.no/kommunehelseprofiler/> og <http://www.ssb.no/emner/00/00/20/kostra/>

Helsehensyn i arealplanlegging

Arealdelen av kommuneplanen omfatter kommunens arealdisponering med utgangspunkt i samfunnsdelen. Arealplanen skal vise sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Utfordringen blir, slik Fylkesmannen ser det, å overføre de ulike helsehensynene og gode visjonene til arealdelen.

Å få med helseaspektet i arealplanleggingen, er nært knyttet opp imot konsekvensutredninger og forskrift av 01.04. 2005, men ivaretaes også av forskrift om miljørettet helsevern, samt veileder i miljørettet helsevern, nevnt innledningsvis.

Vedrørende KU-forskriftens § 4 h) har Sosial- og helsedirektoratet laget et utkast til en veileder. Dette utkastet inneholder en sjekkliste med flere folkehelserelaterte problemstillinger som kan være nyttige å diskutere i planprosessen. Sjekklisten er ment som en hjelp for å kartlegge om den nye planen/tiltaket som skal igangsettes, kan ha en fremtidig konsekvens for miljø og samfunn, og hva som bør/kan utredes for å ivareta hensynet til befolkningens helse og tilgjengelighet. Eksempler på slike spørsmål er:

- Har kommunen egen plan eller overordnede målsettinger for folkehelse, og hvor kommer i så fall disse til syne i planen(e)?
- Hvordan vil nasjonale føringer i forbindelse med universell utforming og tilgjengelighet ivaretaes i kommuneplanens arealdel?
- Hvordan er medvirkningsprosessen i planarbeidet? Er alle sektorer som har betydning for fordeling av helse og levekår inkludert i planen?
- Hvordan er befolkningens eller utsatte gruppers behov for sunnere levevaner, sosiale møteplasser (fritidstilbud, kulturtilbud for alle, sosialt miljø i institusjoner) og økt fysisk aktivitet (aktiv transport gjennom gang- og sykkelveier, tilgang til natur, leke- og grøntarealer) tenkt ivaretatt i planarbeidet?
- Har kommunen en tverretattlig plangruppe hvor helsefaglig kompetanse er representert?
- Finnes det lokale data/registreringer om helse- og boforhold (fremmende og hemmende) som bør med i planleggingen? Er det grupper som er helsemessig særlig sårbare, eller utsatt for risiko som bør vies spesiell oppmerksomhet i forhold til utforming av planen?
- Kan de ulike planforslagene føre til vesentlige endringer for innbyggernes helse, trivsel, rekreasjonsmuligheter, tilgjengelighet, tilgang til ulike tjenester,

trafikksikkerhet, kriminalitet, miljø/omgivelser (støy, forurensning), boligmarked, arbeidsmarked og befolkningssammensetning m.m.?

Mer informasjon om - og flere sjekkspørsmål til hvordan helseaspektet kan forankres i kommuneplanens samfunns- og arealdel kan lastes ned på følgende nettsider:

- <http://folkehelse.vfk.no> (Her finnes en veileder for Helse i plan, utarbeidet av det regionale partnerskapet for folkehelse i Vestfold. Veilederen inneholder, i tillegg til helse i plan, mange relevante lenker til lovverk, forskrifter, meldinger, rundskriv og handlingsplaner).
- www.shdir.no og www.regjeringen.no - søk på tema

Til orientering vil Fylkesmannen sende ut ett eksemplar av tidsskriftet "Miljø og helse" (nr.3/06) til alle helse- og planavdelinger i Buskerud. Dette nummeret er viet temaet Helse i plan, og inneholder også en sjekklister, (basert på Sosial- og helsedirektoratets utkast til veileder), til bruk for ivaretagelse av helse og tilgjengelighet i arealplanlegging.

Videre må Fylkesmannens helseavdeling gjerne kontaktes for ytterligere råd og veiledning i forhold til ivaretagelse av helseaspektet i kommuneplanleggingen.

Partnerskap for folkehelse

Selv om det i planarbeidet er viktig å fokusere på forhold som kan ha negativ virkning på befolkningens helse for å kunne hindre at disse oppstår eller forverres, er det også viktig å kartlegge og fokusere på de forhold som fremmer helse og tilgjengelighet, samt vise hvilken positiv effekt disse kan ha.

Å fremme folkehelse vil blant annet si å legge forholdene til rette for trygghet og trivsel, skape møteplasser, gi gode rammebetingelser for sunne valg, lek, aktivitet, kultur og naturopplevelser, der innbyggerne bor eller oppholder seg.

Flesberg kommune må selv avgjøre hva den vil legge vekt på i sitt arbeid med ivaretagelse av eller bedring i folkehelsen, men arbeidet med gode oppvekstvilkår for barn og unge hører med som et av hovedelementene i det kommunale folkehelsearbeidet. I praksis, og i en plansammenheng, handler dette om hvorvidt det skal satses på sunt kosthold (mer frukt og grønt) i alle skoler, barnehager og SFO, tobakksfri skoletid, ulykkesforebygging, leksehjelp, tilbud om fysisk aktivitet eller andre helsefremmende aktiviteter for grupper som faller utenfor ordinære tiltak, lavterskeltilbud for svært fysisk inaktive grupper, tilstrekkelig skolehelsetjenestetilbud, skoleveier som gjør det mulig å sykle eller gå m.m.

Flesberg kommune har fått tilbud om, men så langt ikke inngått, avtale med Buskerud fylkeskommune om partnerskap for folkehelse. De øvrige kommunene i Buskerud har nå etablert et slikt partnerskap. Fylkesmannen oppfordrer med dette Flesberg kommune til inngåelse av partnerskapsavtale. Dette gir ikke bare muligheter for økonomisk og faglig bistand, men forutsetter også at folkehelsearbeidet, gjerne i form av tiltak nevnt over, sikres forankring i et tverrsektorielt perspektiv, samt involverer frivillige organisasjoner og andre relevante aktører – på alle plan.

Det regionale partnerskapet for folkehelse i Buskerud har utviklet nettverks- og samarbeidsarenaer for folkehelsearbeidet hvor kommunenes folkehelsekoordinatorer inngår som viktige aktører.

Fylkesmannens tiltaksmidler på temaene fysisk aktivitet, kosthold og tobakk vil for fremtiden være knyttet til de øvrige midlene til partnerskap for folkehelse.

Råd og veiledning i forhold til videre fremdrift for partnerskap for folkehelse i Flesberg, kan fås ved å kontakte Pål Stenbro i Buskerud fylkeskommune og folkehelsekoordinator og regionsansvarlig for Numedal, Viola B. Loftsgård i Nore – og Uvdal kommune.

Landbruks- og næringsavdelingen har følgende merknader:

Som en følge av utkastet til visjon for Flesberg kommune fram til 2025, sier planprogrammet blant annet at jord- og skogbruket skal opprettholdes, men at det vil ha mye nytt innhold.

Det framgår at kartlegging av skogbruksressursene, kulturvern og jordverninteressene inngår. Fylkesmannen legger til grunn at kulturlandskap inngår som del av kulturvernet. Konsekvensene av forslag til ny kommuneplan for disse interessene skal utredes. Fylkesmannen ber i den sammenheng om at antall dekar som foreslås til andre formål framgår av konsekvensutredningen. Dette er særlig viktig ved forslag om omdisponering av dyrka og dyrkbar mark til andre formål.

For landbruks- og næringsavdelingen er det av stor betydning at den nasjonale satsingen på jordvern og ivaretagelse av viktige kulturlandskaper legges til grunn i kommuneplanens arealdel. Innen jordvern er den nasjonale målsettingen at dagens nedbyggingstakt av dyrka og dyrkbar mark skal halveres innen 2010. Dette er understreket i felles brev fra miljøvernministeren og landbruks- og matministeren til alle landets kommuner i februar 2006. Kommunene har hovedansvaret for dette i og med at kommunene nå har all myndighet til omdisponeringer og fradelinger etter jordloven, samtidig som kommunen også er arealplanmyndighet for juridisk bindende planer etter plan og bygningsloven. For å understreke den nasjonale betydningen av et sterkt jordvern, er nå Statens Landbruksforvaltning gitt innsigelsesmyndighet på landbruksområdet i de saker der fylkesmannen innstiller på innsigelse til fylkeslandbruksstyret, og fylkeslandbruksstyret ikke følger dette opp ved å vedta innsigelse.

Fylkesmannen ser det i den sammenheng som ønskelig at kommunen vurderer å fastsette en langsiktig byggegrense for å sikre vern av dyrka mark for framtidig matproduksjon i et langsikt perspektiv.

Miljøvernavdelingen har følgende merknader:

- Fylkesmannen ser det som positivt at utkastet til planprogram tar opp en rekke viktige miljøforhold. Det er spesielt positivt at bærekraftig utvikling og klima er sentrale tema.
- Vi ber om at følgende tema omtales i planprogrammet og inngår i planarbeidet:
  - Støy: Kartlegge støysoner og utarbeide bestemmelser til arealdelen.
  - Universell utforming: Utarbeide mål og bestemmelser til arealdelen.
  - Barn og unge: Gjennomgå bestemmelsene om lekeareal med sikte på ivaretagelse av ulike typer lekeplasser og andre områder for lek.
  - Vassdrag: Gjennomgå bestemmelsene med sikte på økt differensiering.
  - Landskap: Utarbeide mål og føringer til arealdelen.
  - Grøntstruktur: Eventuelle behov for kartlegging og verdivurdering som grunnlag for videre tettstedsutvikling.

- Vi anbefaler at planprogrammet trekker opp noen flere føringer og kriterier for ønsket arealutvikling, spesielt med hensyn til fritidsbebyggelse.
- Støyforhold og barn og unges interesser må med på listen over tema som er aktuelle for konsekvensutredning. Det bør også fokuseres spesielt på samordnet areal- og transportplanlegging, grøntstruktur og vann- og vassdragsnære arealer.
- Konsekvensutredningen må redegjøre for hvilke alternativer som er vurdert og hvordan planforslaget ivaretar nasjonale eller regionale retningslinjer og miljømål.
- Vi anbefaler at det som en del av planprosessen legges inn et møte og befarings med regionale myndigheter før det endelige høringsutkastet ferdigstilles.

Innledning

Planprogrammet tar opp en rekke viktige miljøfaglige forhold. Vi vil spesielt fremheve det positive i at en bærekraftig utvikling står sentralt og at klimautfordringene settes i fokus.

Fylkesmannen vil nedenfor nevne enkelte miljøfaglige tema som etter vår oppfatning burde vært synliggjort i planprogrammet for å sikre en oppfølging i den videre kommuneplanprosessen. Flere av disse temaene har fått økt nasjonal fokus etter at kommunen utarbeidet sin gjeldende kommuneplan.

Arealbruksmønster

For utvikling av fritidsbebyggelse viser Fylkesmannen til St. melding nr. 26 (2006-2007) om Regjeringens miljøvernpolitikk. Her står det blant annet at utbygging av fritidsbebyggelse ikke skal skje i store sammenhengende områder uten større inngrep, i viktige friluftsområder, sårbare landskap, regionalt viktige grøntdrag eller langs vassdrag. Vi viser også til Miljøverndepartementets veileder om planlegging av fritidsbebyggelse T-1450. Videre gir veilederen fra Buskerud fylkeskommune om fremtidsrettet hyttebygging (www.hytteveilederen.no) føringer for lokalisering og utforming. På denne bakgrunnen vil Fylkesmannen anbefale at det gjennom planprogrammet trekkes opp enkelte overordnede strategier og kriterier for lokalisering og utvikling av fritidsbebyggelse. Dette vil gi mer forutsigbare rammer for det videre planarbeidet og forenkle arbeidet med å vurdere og prioritere innkomne innspill.

Et bærekraftig utbyggings- og transportmønster må baseres på løsninger som reduserer det totale reisebehovet og vektlegger kollektivtransport og tilrettelegging for syklende og gående. Vi viser til rikspolitiske retningslinjer for en samordnet areal- og transportplanlegging. I forslaget til planprogram er det nevnt som en strategi at alle tettstedene skal videreutvikles, især kommunesenteret. En slik satsing på eksisterende tettsteder er viktig for å gi bedre muligheter for miljøvennlig transport og mindre vekst i bilbruken, jfr. blant annet kommunens egne mål om reduksjon i utslipp av klimagasser. Fastsetting av føringer og kriterier for utbygging i planprogrammet, vil kunne gi forutsigbare rammer for videre planarbeid.

Grøntstruktur

Fylkesmannen viser til at bevaring av viktig grøntstruktur må være en premiss ved fortetting og utvikling av tettstedene. I St. melding nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder og St. melding nr. 39 (2003 og 2002) Friluftsliv oppfordres kommunene til å kartlegge og verddivurdere grøntstrukturen som grunnlag for videre tettstedsutvikling og fortetting. Eventuelle behov for slik kartlegging bør synliggjøres i planprogrammet som en del av kommuneplanarbeidet.

Landskap

Fylkesmannen anbefaler at ivaretagelse av landskap og kulturlandskap omtales i planprogrammet omtaler landskapshensyn ved utforming av mål og strategier. Det bør utarbeides bestemmelser og retningslinjer for videre planarbeid og byggetiltak med sikte på ivaretagelse av landskap. Vi viser til oppfølgingen av Den europeiske landskapskonvensjonen som trådte i kraft 1.mars 2004.

Støy

Fylkesmannen ber om at planprogrammet fastsetter at det skal utarbeides bestemmelser til arealdelen for å sikre ivaretagelse av støyforhold i tråd med Miljøverndepartementets retningslinje for støy i arealplanleggingen T-1442. Støygrenser og vilkår i retningslinjen skal med dette gjøres juridisk bindende for videre planlegging og utbygging.

I departementets retningslinje anbefales det primært en synliggjøring av støyproblematikk ved etablering av støysoner. For de ulike sonene skal det gis føringer for hvor ny støyfølsom arealbruk ikke kan etableres og hvor slik etablering bare kan skje med spesielle avbøtende tiltak med utgangspunkt i egne støyutredninger. Det skal være forholdsvis enkelt å gjennomføre en sjablonmessig kartlegging av støysoner dersom en kjenner trafikk tallene. Vi vil i utgangspunktet anbefale at dette blir gjort som en del av arbeidet med kommuneplanen. Drammen kommune har gjennomført en slik kartlegging.

Universell utforming

Fylkesmannen viser til at det er viktig å synliggjøre og styrke de funksjonshemmedes interesser i planlegging etter plan- og bygningsloven. Videre planlegging og detaljutforming må ivareta prinsippene om universell utforming og tilgjengelighet for alle. Fylkesmannen ber om at dette nevnes som et aktuelt tema i planprogrammet og at det i kommuneplanen utarbeides mål og juridisk bindende planbestemmelser om universell utforming. Vi viser til St. melding nr. 40 (2002) om nedbygging av funksjonshemmende barrierer og Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne 2005-2009.

Barn og unges interesser

I gjeldende kommuneplan er det en bestemmelse om lekeareal ved planlegging av nye boligområder. For områder med mer konsentrert bebyggelse og ved fortetting i tettsteder, kan det være behov for mer detaljerte bestemmelser på dette området. Det er spesielt viktig å sikre lekeplasser tilpasset ulike aldersgrupper. Følgende rapport fra Byggforsk kan i denne forbindelse gi nytting informasjon <<http://bks.byggforsk.no/index.asp?docID=174>>. Publikasjonen inneholder en sammenstilling av ulike anbefalinger om lekearealer. Vi viser også til Nedre Eiker som i sin nye kommuneplan har utarbeidet detaljerte krav til lekeplasser. Videre bør det gjennom kommuneplanen utarbeides føringer for trafikksikker skolevei.

I Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv står det at kommunene skal kartlegge uteområdene i og ved skoler og barnehager som grunnlag for en planlagt og systematisk forbedring av forholdene for friluftsliv og bruk av naturen i undervisningen.

Vi ber med dette om at barn og unges interesser synliggjøres i planprogrammet som et aktuelt tema i det videre kommuneplanarbeidet.

Vassdrag

I gjeldende kommuneplan er det fastsatt en byggeforbudssone på 75 meter langs vassdrag. Fylkesmannen ber om at kommunen gjennomgår bestemmelsene med sikte på å etablere 100

meters byggeforbudssone i viktige natur- og friluftsområder, og inkludere enkelte landbrukstiltak i byggeforbudet. Vi viser til Stortingsmelding nr. 26 (2006-2007) der det er fastsatt arealpolitiske mål for forvaltningen av vassdrag.

Utredning av konsekvenser

I planprogrammet er det foreslått hvilke tema som skal belyses i konsekvensutredningen. Forslag til tema er dekker en rekke viktige miljøfaglige forhold, men vi etterlyser en nærmere omtale av enkelte tema og problemstillinger.

Støyforholdene må vurderes ved lokalisering av nye støyfølsomme arealbruksformål. Vi viser til Miljøverndepartementets retningslinje for støy i arealplansaker T-1442.

Forholdet til barn og unges interesser må tas med som et tema som det er aktuelt å belyse gjennom konsekvensutredningen. Vi viser blant annet til rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen, punkt 5b og 5d.

Enkelte forhold er indirekte fanget opp av utkastet til liste over tema. Vi vil likevel presisere at det er viktig at utredningene synliggjør konsekvenser tilknyttet overordnede målsetninger om en samordnet areal- og transportplanlegging. Vi forutsetter også at forholdet til grøntstrukturen blir belyst. Forhold tilknyttet vannmiljø/vassdrag bør også nevnes spesielt.

En konsekvensutredning for overordnede planer skal i henhold til vedlegg II i forskrift T-1446 også inneholde en redegjørelse for hvilke alternativer som er vurdert ved valg av ulike utbyggingsområder/-retninger.

Videre skal konsekvensutredningen redegjøre for hvorledes planforslaget følger opp og ivaretar nasjonale eller regionale retningslinjer og miljømål (aktuelle St. meldinger, RPR, Den europeiske Landskapskonvensjonen, fylkesdelplan for handel, service og senterstruktur mv.)

Prosess

Til slutt vil Fylkesmannen anbefale at det som en del av planprosessen legges inn et møte og en befaring med regionale myndigheter før offentlig ettersyn av planforslaget. Dette kan være nyttig for at mulige konflikter i arealbruk eller mangler i utredningene kan avdekkes før høringsutkastet til kommuneplan ferdigstilles.

NVE har følgende merknader:

NVE er forvaltningsmyndighet for elektriske anlegg og for tiltak som berører vassdrag. Direktoratet er derfor høringspart i plansaker hvor energianlegg og vassdrag berøres.

Flom og annen vassdragsrelatert fare

NVE har utarbeidet nye retningslinjer for planlegging og utbygging i fareområder langs vassdrag (1/2007). Disse nye retningslinjene erstatter retningslinjene 1/99. De nye retningslinjene ligger på våre nettsider www.nve.no. De nye retningslinjene viser hvordan flom- og skredfare bør utredes i planprosessen for kommuneplaner og reguleringsplaner, og i byggesaker. Anbefalt sikkerhetsnivå for flomutsatt bebyggelse er skjerpet. NVE anbefaler nå en sikkerhet i forhold til en 200 årsflom også for enkelthus. Retningslinjene omhandler utredning av erosjons- og skredfare langs vassdrag, i tillegg til utredning av flomfare. Faren for kvikkleireskred er behandla særskilt. Retningslinjene gir

anbefaling om prosedyrer for utredning av potensiell fare også i områder hvor det ikke foreligger faresonekart, dvs. der potensiell eller reell faregrad ikke er kartlagt. Det må gjøres en vurdering av potensiell flomfare for alle byggeområder i nærheten av elver og bekker, jf NVEs retningslinjer 1/2007. Disse områdene bør markeres på plankartet og det må knyttes bestemmelser til disse områdene. Videre må det for alle byggeområder i nærheten av elver og bekker gjøres en vurdering av potensiell skredfare, jf NVEs retningslinjer 1/2007. Hvis kommunen kommer frem til at det ikke foreligger fare for flom eller annet vassdragsrelatert fare, må det angis i tekstdelen at slike farer er vurdert.

Kommunen må påse at etablering av nye byggeområder ikke medfører økt fare for flom eller skred i andre områder. Ved utvikling av tettstedsområder kan håndtering av overflatevann være en utfordring. Omdisponering av arealer påvirker avrenningen til vassdragene. Økende andel tette flater kan føre til en sterk økning i vannføringen i nedenforliggende vassdrag. Mindre vassdrag blir ofte ikke vurdert som viktige og blir ofte lukket i forbindelse med utbygging. Dette kan også ha innvirkning på lokale flomhendelser. I en tid der det er usikkerhet forbundet med virkningene av et nytt klimaregime ber vi kommunen ha fokus på problemstillingen. Løsninger på overflatevannshåndtering kan finnes i NORVARs veileder "Veiledning i overvannshåndtering". Vi oppfordrer kommunen til å merke alle vannveier i plankartet, også de som i dag er lukket. Ved å merke disse vassdragene, vil kommunen få en oversikt over vannveiene og vil da kunne bidra til at det bygges slik at vannveiene også på sikt kan holdes åpne/ kan åpnes igjen. Dette har betydning både med hensyn til naturmiljøet og sikkerheten knytta til vassdragene.

Vassdrag generelt

For å sikre en god styring med de vassdragsnære arealene innenfor planområdet, bør §20-4 i pbl brukes til å nedlegge byggeforbud i et område på inntil 100 m fra vassdraget. Kommunen har i dag byggeforbudsgrense på 75 meter i kommuneplanen. Vi oppfordrer kommunen til å øke denne til 100 meter. Kommunen har et ansvar for å ivareta vassdragslandskapet langs Numedalslågen og de andre vassdragene. Det er positivt at kommunen er med i samarbeidet om "Den grønne dalen" sammen med de andre kommunene langs Numedalslågen. Lågen er en nasjonal ressurs med meget store verdier for natur, kultur og friluftsliv. Samarbeidet om "Den grønne dalen" har ført til felles mål om forvaltningen av elva. Dette er veldig positivt og vi støtter målsetningen om at Lågen bør forvaltes i et verneperspektiv og at RPR for vernede vassdrag bør legges til grunn.

I følge vannressursloven § 11 skal det opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr langs bredden av vassdrag. Bredden bør være angitt i arealplanens bestemmelser og ved utarbeidelse av reguleringsplan bør den merkes av på plankartet.

Energi

Energi bør være et tema i arealplanleggingen. Kommunen bør få kartlagt alternative energiløsninger som over tid kan bidra til å redusere energiforbruket og energikostnadene. Kommuneplanlegging bør omfatte en vurdering av muligheter for bruk av blant annet vannbåren varme, spillvarme, bioenergi m.m. Energivurderingene bør gjøres i samarbeid med Flesberg elektrisitetsverk AS, som har områdekonsesjon. Den lokale energiutredningen bør brukes i kommuneplanleggingen.

Overføringsledninger for kraft med spenning over 22 kV skal merkes av på plankartet som "Viktige ledd i kommunikasjonssystemet", jf pbl § 20-4 første ledd, nr 6.

Statens vegvesen har følgende merknader:

Flesberg kommune har forslag til planprogram for kommuneplan for Flesberg 2008-2025 på høring. Planprogrammet setter fokus på de store linjene og strategiske grep.

Som en del av flere særlige viktige strategier er gode og trygge veger, effektivt og godt kollektivtilbud og at arealbruk og transport skal vurderes i sammenheng nevnt. Dette mener også vi er viktige punkter å ha med.

Statens vegvesen er spesielt opptatt av forholdene omkring Rv 40. Dette er en viktig gjennomfartsåre.

Vi viser til RPR for Samordnet areal- og transportplanlegging, og ber om at det blir tatt hensyn til disse i videre planlegging. I arealplansammenheng er det særlig viktig å fokusere på dette, og ta hensyn til dette i det videre planarbeidet. Planarbeidet vil få konsekvenser for arealplanleggingen over tid. Dette er spesielt viktig i forbindelse med etablering av nye bolig- og hytteområder, i forbindelse med spredt bebyggelse i LNF-områder, økt trafikk på veger som ikke er egnet for dette, sikre skoleveger og områder for gående og syklende.

Trafikksikkerhet er viktig ved kommunal planlegging. Vi ber om at dette tas inn som et gjennomgående tema. Dette gjelder alle nivåer og områder, og er særlig relevant i forhold til arealdelen.

Oppsummering

Vi håper innspillene kan danne grunnlag for en videre dialog. Vi anbefaler at det legges inn et møte og en befaring med regionale myndigheter før offentlig ettersyn av planforslaget. Det kan være nyttig for at mulige konflikter i arealbruk eller mangler i utredningene kan avdekkes før høringsutkastet til kommuneplan ferdigstilles.

Med hilsen

Kirsti Kalle Grøndahl
Fylkesmann

Einar Beheim
Regionsjef

Hans Jan Håkonsen
Distriktssjef

Kontaktpersoner:

Fylkesmannen i Buskerud

Eli Kristin Nordsiden,	tlf. 32266680	e-post: ekn@fmbu.no
Lars H. Jørgensen	tlf. 32266681	e-post: lhj@fmbu.no
Marianne Hillestad	tlf. 32266919	e-post: mhh@fmbu.no
Otto Galleberg	tlf. 32266718	e-post: oga@fmbu.no
Lise Økland	tlf. 32266804	e-post: lok@fmbu.no

NVE Region sør	Heidi M. Henriksen	tlf.33372317	e-post: hmh@nve.no
Statens vegvesen Region sør nedre Buskerud	Kirsti Stokke Burheim	tlf.32214475	e-post: kirsti.burheim@vegvesen.no

Kopi: Buskerud fylkeskommune, Utviklingsavdelingen, Fylkeshuset, 3020 Drammen